

pod milim nebom, in se udeležitev mora precenjevati z vse družega stališča. K takemu shodu pridejo samo volilci dotičnega kraja. Shod je bil torej omejen jedino na Novomesto. Shod v gostilni tudi ni nikdar tako obiskan, kakor na prostem, kjer se pridruži vedno nekaj gledalcev. To vedo ravno prireditelji novomeškega tabora, ki so sami silili, da naj bode shod na prostem, ne pa v zaprtih prostorih ali pa v kakem gostilniškem vrtu, dobro vedoč, da bi obisk bil veliko manjši. Če je tabor s 4000 udeleženci slabo obiskan, moramo pa že reči, da je shod volilcev v mesteci, kakoršno je Novomesto, dobro obiskan, ako se snide 100 volilcev. Vsaj je znano, kako se taki shodi obneso navadno tudi drugod. Iz povedanega je razvidno, da je bil shod volilcev v Novemestu razmerno dobro obiskan.

Gospod profesor Šuklje je tudi nenavaden talent, spreten parlamentarec in ni čuda, če se je mnogo volilcev zbralo, da posluša, kako je on zanje deloval in kakšen je političen položaj.

Govornik je zares v temeljitem govoru razne stvari pojasnil. Res je bil njegov govor nekoliko piker, ali to pri sedanjih razmerah ne more biti drugače. Govornik je najprej govoril o gospodarskih stvareh, sprva o taci, ki se tičejo bolj le Novega mesta. Pri tem je pa omenil, da se nadaljevanje novomeške železnice izpelje z novomeškega kolodvora ne pa s Straže. Po tem smemo sklepati, da gospod profesor že misli začeti delovati za nadaljevanje dolenske železnice od Novega mesta proti Hrvaškemu.

Ker poznamo neutrudno delovanje zastopnika dolenskih mest, smemo biti preverjeni, da pred ne odjenja, da se železnica podaljša. To podaljšanje bi pa bilo za Dolenjsko velike važnosti, pa tudi za vso kranjsko deželo, ker s tem bi postala dolenska železnica svetovna železnica in njen uspeh bi bil zagotovljen.

Gospod poslanec je potem govoril o sedanji vinski carini in pa o valutnem vprašanji. Razložil je, da uvažanje italijanskega vina ni napravilo take škode vinu, kakor so nekateri strašili, da se za dolensko vino še vedno dobi kupec, samo premalo ga je. Glede valute je pa hudo zavračal neke neosnovane trditve posl. g. Pfeiferja na novomeškem katoliškem taboru. Priznati pač moramo, da je Šuklje stvar temeljito pojasnil in pokazal, da je stvar dobro proučil, da ne zajema svojega mnenja samo iz večkrat jako plitvih razprav raznih listov. Ko bi vsi poslanci tako vestno in dobro preštudirali vsako stvar, kakor gospod Šuklje, bi o tem ali onem ne bilo tako napačnih pojnov.

Seveda take stvari so težavne, ali truda se marsikedo boji, če tudi mu poslanstvo samo že naklada dolžnost, da se seznani s takimi stvarmi. Slaba stran našega parlamentarizma je, da gospodarijo z državnim premoženjem ljudje, ki se ne potrudijo, da bi se še dobro seznanili s tem gospodarstvom. Tako ni le pri nas, temveč tudi drugod, v Nemčiji in Franciji. To se posebno pokaže, vselej pri budgetni debati. Večino govornikov govori vse o drugih stvareh le budgetnih števil, ki se ne dotakne,

prav kakor bi budget bil le nekako stranska stvar. Le premalo se to poštev, da je narodno-gospodarsko in pa finančno znanje jedno prvih lastnostij, katere mora imeti dober poslanec. Gospod Šuklje pa ima pač te lastnosti v polni meri in novomeški shod, je nas o tem zopet uveril.

Govornik je omenil tudi jezikovnega vprašanja in rekel, da priznava, da je potrebno urejenje jezikovnih razmer. Od levičarskega predloga on v tem oziru nič dobrega ne pričakuje. O sedanjih političnih razmerah govoreč, gospod Šuklje ni prikrival resnosti sedanjega položaja. Rekel je, da morda ne bode dolgo, ko Slovenci pojdemo v opozicijo. Kot previden politik je pa vendar mislil, da bi ne bilo umestno, da bi se v tem prehiteli. Stvar je treba dobro premisliti, predno se stori kak odločilen korak.

Za občno volilno ni, ker pri nas delavci pravico niso še dovolj izobraženi in ker se je Slovencem ozirati na njih tovariše v Hohenwartovem klubu. Zbrani volilci bili so zadovoljni s Šukljevimi pojasnili. Ta shod je pa nam pokazal, da je gospod profesor pri vseh njegovih pomanjkljivostih mož, ki se upa zagovarjati svoje nazore na Dunaji in pred svojimi volilci; mož ki pred volilci ne tarna o prevelikih davkih, za katere je sam glasoval, kakor radi delajo nekateri drugi poslanci. Prepričan je, da je njegovo delovanje pravo, zato je z vso pogumnostjo stopil pred tiste, ki so ga poslali v deželni in državni zbor.

Tomo Zupan.

Konzistorijalni svetovalec preč. g. Tomo Zupan, prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda, zapušča te dni Alojzijevišče — poprišče, na katerem je deloval dolgo vrsto let izprva kot prefekt, naposled pa kot voditelj. Usode polno ntegne biti to dejstvo za naš narodni razvoj. V marsikaterem oziru stopa Alojzijevišče z g. Zupanovim odhodom v novo fazo. Oglejmo si delovanje odstopajočega voditelja — prejšnjega prefekta — v dosedaj toli slavnem Wolfovem zavodu! V Alojzijevišče ga je poslal knezoškof Vidmar. Pač ga je moral poznati, da mu je še tako mlademu naložil tako važni posel. Čudimo pa se ne, da je postavil Zlatoust Pogačar nekdanjega Vidmarjevega prefekta Alojzijevišču na čelo, vsaj je znano vsemu slovenstvu, da mu je še dandanes g. Zupan najvernejši učenec, najnatančnejši izvrševalec njegovih preblagih smotrov bodi-si gledé na cerkev, državo in domovino, bodi-si gledé na vzgojo mladine, bodi-si na pravo duhovensko življenje in značaj, bodi-si gledé na to, kako se je duhovniku vesti med ljudmi svetnega stanu, da ga bodo v resnici spoštovali. Na stotine gojencev je vzgajal v Alojzijevišču v teku let. Za njih umstveni in npravstveni razvoj je deloval g. Zupan z vstrajnostjo, natančnostjo in železno značajčnostjo. Tega priznanja mu ne more odreči niti sovražnik. Čudili smo se mu, s kolikim samozatajevanjem je posloval v ustavu od onega hipa, ko mu je legel v grob mecen knezoškof Zlatoust, ki mu je

zaupal vse. Zakaj mu je zaupal, o tem je že odgovor dal pred Bogom. Kolikor poznamo g. Zupana, vemo, da se je zlasti še v ustavu neumorno trudil za uresničenje najvišjih slovenskih idealov. Cerkev, cesarstvo in ožja domovina naša prisodi uzornemu delovanju njegovemu trajno zahvalo. Po splošni sodbi je dospelo Alojzijevišče v poslednjih letih do vrhunca onih vrlin, do katerih se morejo vzpeti jednaki ustavi. Da se je moglo dvigniti do tega zenita, zato je bilo treba voditelju marsikatero skrb, mnoge potu, neupognjene vstrajnosti; kdo bi tajil to? Kdo bi se drznil trditi, da niso bili g. Zupanovi Alojzijevci najboljši dijaki ljubljanskih gimnazij, ponos obeh gimnazij? Da, ponos so jima bili z vednostjo in s čednostjo. Kdor si upa dokazati nasprotno, prosimo ga, naj očitno protestuje. Rade volje priobčimo njegovo oporekanje. Bogoslovje je dobilo vsled njegovega vpliva moči, kakoršnih menda vsaj v tolikem številu sploh še nikdar ni imelo. Mi ne poznamo nobene doba v bogoslovju, ki bi se mogla meriti v tem oziru s sedanjo. Nasprotniku, ki nam ovrže z dokazi omenjeni moment, radi odstopimo prostor v listu. Voditelj Zupan ni bil presladak v besedi do gojencev; precej resen je bil in z vso odločnostjo je zahteval točno izpolnjevanje alojzijeviških domačih postav, navzlic temu pa so gojenci kmalu spoznali njegovo mehko srce in zato so mu bili iz srca udani vsi, ki so bili dobrega zrna. Ljubili so ga z isto ljubeznijo, s kakoršno se ljubi resen mož. Javi naj se le jeden nasprotnik ter naj dokaže, da ga je g. voditelj Zupan slabo vodil! Radi mu natisnemo nasprotno, kaj pada z dokazi podprto izjavo. G. Zupan je bil sploh malo beseden gojencem v obraz, mnogobeseden pa je bil in nevstrašen jim za hrbtom tam, kjer jim je hotel biti v korist, in da jim je bil v korist, priznavajo in bodo priznavali sami.

Ces. vlada je predstavila 22. preteklega mesca g. voditelja Zupana na njegovo prošnjo na višjo gimnazijo, kamor bodo v bodoče zahajali na nauke vsi Alojzijevci. Vladni odloki pa se že več let glasé tako, da je težko biti domač voditelj in profesor svojim gojencem zajedno. Zato da je dobil zaželjeno službo, odpovedal se je g. voditelj Zupan rajši Alojzijevišču. Ker je na enakem stališču, kot je bil voditelj Zupan tudi od l. 1893/4 naprej še več ustavskih voditeljev, ker je bil na istem stališču njegov predhodnik dr. Gogala mnogo let, ker je bil prav na enakem stališču zadnji čas, da najbližjega sosednega ustava v Trstu omenjam, rajni monsignor Legat, sklepamo, da bi bilo ljubljansko knezofijstvo lahko preprečilo to ostro vladno naredbo. To preprečenje pa si mislimo le za ta slučaj, če bi bil g. Zupan sploh še v teh razmerah želel ostati v Alojzijevišču. To nam pač ni znano. Da, mi smo celo uverjeni, da se je knezoškof Missia pognal za g. Zupana z vsem svojim vplivom, da bi bil tudi kot profesor na višji gimnaziji ostal še nadalje v Alojzijevišču; mi smo uverjeni, da ni pospeševal g. Zupanovega odstopa iz Alojzijevišča; to zatrjujemo tu zato, ker se čujejo tudi nasprotni glasovi. A govorimo jasno! Knezoškof Missia se je, kakor priča dovršeno dejstvo, premalo

potegnil za g. Zupana. Pri ljudstvu, čegar simpatij tako zelo potrebuje, si s to malobrižnostjo ni utrdil svojega stališča. Mladini sami pa tudi ni vnel s tem posebnega veselja do nauk in do blagega vedenja, če ji je odtegnil voditelja, ki ji je z lastnim vzgledom tako lepo svetil v obojnem oziru, vsaj tak mora biti po naših mislih voditelj duhovenskega ustava.

Kdor hoče zaslediti pravi vzrok odstopa g. Zupana, ozri se nazaj za jedno leto! Tedaj se je baš od najvišje duhovenske strani nastavila sekira na alojzijeviško voditeljstvo, na najizvrstnejše načelništvo, kar jih je dotlej imel Wolfov ustav — gg. Zupan, dr. Svetina in Perne. Izbacnili so tedaj poslednjega — ljubljenca gimnazijske mladine, uзор sleharni duhovenski čednosti in vednosti ter nadomestili ga s človekom, ki je moral iti iskat na tuje izgubljeno dobro ime. Kdo ve, ali ga je našel? — Pod okriljem triperesne deteljice: gg. Zupana, dr. Svetine, Perneta, se je povspelo Alojzijevišče do onega vrhunca čednosti in olike, ki ga — smelo trdimo to — ne doseže nikdar več. — Zastonj smo se nadejali, da se popravi lanski usodepolni korak — ali kaj še? Za prvo rano, ki jo je prejelo Alojzijevišče z odpravljenjem g. Perneta, vsekala se je Wolfovemu zavodu druga, še hujša rana. Kdo bi mogej naznačiti že danes njene posledice? — Mi zvesti verniki slovenski in neupogljivi narodnjaki bomo v bodoče z bistrim očesom opazovali Alojzijevišče ter bomo tirjali javen račun od one gospode, ki bode brez dvoma zakrivila hiranje onega ustava, ki ga je podaril naši domovini mecen Wolf. Mi želimo voditelju, konzistorijalnemu svetovalcu preč. g. Zupanu, da si počine po trudapolnem delu. Iz Alojzijevišča ga bo spremljala sladka zavest, da je storil, kar mora in kar more storiti mož. Zavidamo ga za to zavest, vsaj se more ponašati ž njo le malokateri smrtnik. Ni nam izvestno, s kakšnim častnim dostojanstvom bo ovenčal g. Zupana knezoškof Missia glede na tako uspešno delovanje njegovo za ljubljansko škofijo, to pa vemo, da bo našega uzornika navdajala do groba ponosna tolažba, da je v Alojzijevišču delal z grenkim znojem na čelu leta in leta in da je dosegel morda več, kakor je pričakoval od njega sam mecen njegov Zlatoust Pogačar, ki ga je bil postavil l. 1881. zavodu na čelo. Žal, da ni dočakal preblagi knezoškof te radosti, da bi bil gledal Alojzijevišče v njegovem procvetu, a gledal je ta procvet doli z nebeških višin. Završimo! Mi zavidamo danes voditelja g. Zupana ter mu kličemo: „Zvesti Zlatoustov učenec, dovršil si v Zlatoustovem duhu delo, katero je on pričel po Tebi v Alojzijevišču. Tisočerna hvala Tebi, nevenljiva slava pa spominu Zlatoustovemu!“

Politični pregled.

Državni zbor se snide dne 10. oktobra. Vlada mu razun budžeta ne predloži nobene večje predloge. Vlada menda ve, da državni zbor ne bode imel časa za resnejše delo. Budžetna debata se bode zopet vlekla celih pet mesecev, kakor se javaline še v kakem parlamentu. Leto za letom se potrahi z